

1. Близневская В. С. Оздоровчо-розвиваюча роль занять спортивним орієнтуванням у студентському середовищі / В. С. Близневская // Вісник Томського державного університету : Проблеми відкриття. – 2006. – № 292. – С. 178–184.
2. Болотин А. Спортивне орієнтування в системі фізичної підготовки студентів / А. Болотин, С. М. Сильчук, А. М. Сильчук, Ю. Н. Щедрін // Навчальний посібник. – СПб: Спбгу ИТМО, 2009. – 89 с.
3. Галан Я. Спортивне орієнтування як засіб підвищення рівня фізичного та психологічного розвитку школярів і студентів Буковини / Я. Галан // Актуальні проблеми фізичного виховання студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Дніпропетровськ, 2010. – С. 50–53.
4. Катшевський С. М. Науково-методичні та організаційні основи фізичного самовдосконалення студентства / С. М. Катшевський. – К. : ІЗМН, 1997. – С. 83
5. Суханова М. Г. Спортивне орієнтування як одне із засобів виховання фізичних і інтелектуальних здатностей студентів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Марина Гуріївна Суханова. – М., 2004. – 170 с.
6. Режим доступу: <http://www.orientteering.org.ua>.

Рецензент: канд. наук з фіз. вих., доц. Мальона С. Б.

УДК 612.17:613.71

ББК 74.21

Віктор Слюсарчук, Олександр Ястремський

СФОРМОВАНІСТЬ ТА СКЛАДОВІ ІНТЕРЕСУ ШКОЛЯРІВ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ

Вивчали стан сформованості та складові інтересу дівчаток і хлопчиків, які навчаються у третьому класі, до занять фізичними вправами. Анкетним опитуванням виявлено високий інтерес таких учнів до занять фізичними вправами, їх використання у позаурочний час та найбільший інтерес до рухливих і спортивних ігор. Водночас виявлено певні розбіжності у пріоритетах дівчаток і хлопчиків, пов'язаних зі змістом цих ігор, з іншими видами фізичних вправ, що визначені навчальною програмою. Крім цього, відповіді респондентів засвідчують необхідність урахування їхніх інтересів при виборі видів фізичних вправ для формування змісту уроків фізичної культури. Отримані дані вказують на необхідність удосконалення змісту уроків фізичної культури третьокласників та експериментальної перевірки його ефективності у вирішенні завдань фізичного виховання в початковій школі.

Ключові слова: інтереси, зміст уроків фізичної культури, третьокласники.

Изучали состояние сформированности и составляющие интереса девочек и мальчиков, обучающихся в третьем классе, к занятиям физическими упражнениями. Анкетным опросом выявлен высокий интерес таких учащихся к занятиям физическими упражнениями, их использование во внеурочное время и наибольший интерес к подвижным и спортивным играм. В то же время выявлены определенные различия в приоритетах девочек и мальчиков, связанных с содержанием таких игр, другими видами физических упражнений, которые определены учебной программой. Кроме этого, ответы респондентов свидетельствуют о необходимости учета их интересов при выборе видов физических упражнений для формирования содержания уроков физической культуры. Полученные данные указывают на необходимость усовершенствовать содержание уроков физической культуры третьеклассников и экспериментальной проверки его эффективности в решении задач физического воспитания начальной школы.

Ключевые слова: интересы, содержание уроков физической культуры, третьеклассники.

Had studied the state of generation and ingredients of interests of girls and boys, studying in the third-grade towards the physical exercises. With the help of survey by questionnaire it was brought out a great interest such students to the physical exercises, their usage in the outside regular hours and the biggest interest to the outdoors and sport games. At the same time it were brought out the differences in the priorities of girls and boys, connected with the content of such games, other types of physical exercises, which were defined by the curriculum. In addition, the answers of the respondents testify about the necessity of accounting their interests while choosing the types of physical exercises for the forming of the content of the physical training. Given facts

show the necessity of proving the content of the physical training of the third-grade students and experimental checking of its effectiveness in the solving of the tasks of physical education in the primary school.

Keywords: *interests, the content of the physical training, third-grade students.*

Постановка проблеми та аналіз результатів останніх досліджень. Важливим для успішного вирішення завдань фізичного виховання учнів початкової школи є сформованість у них належного інтересу та позитивної мотивації до відповідних занять [10, с.11–12]. Зазначене зумовлено, передусім особливим місцем молодшого шкільного віку у набутті дітьми соціального досвіду в зв'язку із зростанням у них інтересів, потреб, пізнавальної активності [3, с.8; 5, с.14]. Водночас не менш важливим є фізичний стан досліджуваного контингенту, – його рівень на сучасному етапі незадовільний, оскільки: нормативи фізичної підготовленості можуть виконати лише 30% учнів початкової школи; отримані під час цього фізичні навантаження є адекватними тільки для 18–24% з них; у 60-70% констатують захворювання органів дихання, у 41,5% – опорно-рухового апарату, 18% – шлунково-кишкового тракту, 15–17% – різні алергічні реакції, біля 20% – хворіють упродовж одного року чотири рази і більше [2, с.157].

У зв'язку із зазначеним наголошується на необхідності кардинальної перебудови навчально-виховного процесу загальноосвітніх навчальних закладів, передусім упровадженням у нього інноваційних підходів, що передбачають урахування психофізіологічних закономірностей розвитку дитини [1, с.146–148; 8, с.83]. В аспекті фізичного виховання учнів початкової школи одним зі шляхів підвищення ефективності системи їх фізичного виховання є організаційно-методичне забезпечення таких занять із оздоровчим змістом [6, с.48–52]. Водночас практично відсутні дослідження [9, с.74], спрямовані на вивчення мотивів, інтересів і потреб учнів початкової школи, що пов'язані із заняттями фізичними вправами, хоча їх урахування значною мірою визначає ефективність управління цим процесом [7, с.32].

Означене засвідчує важливість порушеної проблеми та необхідність проведення відповідного дослідження.

Робота виконується згідно Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту на 2006–2010 рр. за темою 3.1.1. “Теоретико-методичні та програмно-нормативні основи фізичного виховання учнів і студентів”.

Мета дослідження – визначити стан сформованості та складові інтересу учнів початкової школи до занять фізичними вправами.

Методи дослідження. Під час дослідження використано такі групи методів: загальнонаукові – аналіз, синтез, систематизацію; соціологічні – анкетне опитування; математико-статистичні. Анкетне опитування проводили за розробленою нами з урахуванням даних спеціальної літератури [11, с.415–416] анкетною. Респонденти – по 150 хлопчиків і дівчаток, які були учнями третіх класів загальноосвітніх навчальних закладів м. Кам'янця-Подільського. Вибір контингенту досліджуваних здійснювали, використовуючи метод простої випадкової вибірки [4, с.33].

Результати дослідження та їх обговорення. За даними анкетування 48,7% хлопчиків та 62,7% дівчаток уроки фізичної культури в школі подобаються, а для 47,3% і 31,3% відповідно вони є улюбленими уроками. Це свідчить про високий (96% у хлопчиків та 94% у дівчаток) рівень сформованості їхнього інтересу до занять фізичними вправами. Зазначене підтверджує відповідь на питання “Чи виконуєш ти фізичні вправи в інший час дня?": 54% дівчаток і 49,3% хлопчиків використовують їх у формі ранкової гімнастики; відповідно 20% і 16% – у формі самодіяльних групових (з батьками) занять

у позашкільний час; 28 і 18,7% – на перервах між уроками розкладу; 48,7 і 6% – під час занять у спортивних секціях.

Водночас 46% дівчаток та 43,3% хлопчиків висловлюють бажання на уроках фізичної культури виконувати вправи, які їм подобаються найбільше, що свідчить про відмінність цих вправ від пропонованих учителем та програмним матеріалом, а останнє повністю влаштовує 46% дівчаток та 47,3% хлопчиків. Невизначена позиція в цьому питанні 8% дівчаток і 9,4% хлопчиків дозволяє віднести цих респондентів швидше до групи учнів, які воліють урахування своїх інтересів щодо вибору фізичних вправ, оскільки ними не був використаний варіант відповіді “мені і так все подобається”. Іншими словами, цим учням подобається не все, що на уроках фізичної культури пропонує їм учитель. Виходячи із зазначеного робимо висновок, що інтереси 54% дівчаток та 52,7% хлопчиків учителями фізичного виховання враховуються лише частково, але це не пов’язано з їхнім знанням інтересів і потреб учнів, а зумовлено власне змістом програмного матеріалу.

Що стосується вподобань третьокласників в аспекті пропонованих навчальною програмою фізичних вправ, то в дівчаток і хлопчиків вони дещо відрізняються. Найбільше дівчаткам і хлопчикам подобаються рухливі й спортивні ігри (відповідно 58,7% та 62,7% опитаних). Другими за такою значущістю у дівчаток є гімнастичні вправи і вправи під музику (по 45,4%), потім – естафети (39,3%), бігові вправи (34%), вправи на лижах (29,4%), туризм (26%), стрибкові вправи (19,3%) та метання (16,7%).

У хлопчиків другу після рухливих і спортивних ігор позицію займають бігові вправи (подобаються 49,3% респондентів), наступну – естафети (45,3%), потім – метання (38,7%), вправи на лижах (26%), туризм (20,7%), стрибкові (19,3%), гімнастичні (18,7%) та вправи під музику (10,7%).

Отримані дані підтверджують наукові знання та практичний досвід щодо пріоритетного місця рухливих і спортивних ігор у структурі інтересів учнів початкової школи, які пов’язані із заняттями фізичними вправами, порівняно з іншими видами вправ, що пропонує існуюча програма фізичного виховання. Водночас в останньому випадку також має місце певна подібність інтересів дівчаток та хлопчиків: третю позицію у них посідають естафети, п’яту – вправи на лижах, шосту – туризм, сьому – стрибкові вправи. Відрізняється у них друга позиція, оскільки у дівчаток її посідають гімнастичні вправи і вправи під музику, тоді як у хлопчиків – бігові, четверта – відповідно бігові вправи та метання, а також восьма – метання та гімнастичні вправи.

У зв’язку із зазначеним спробували встановити існування чи відсутність відмінності, пов’язаної з уподобаннями дівчаток та хлопчиків щодо певних видів рухливих ігор. Отримані на відповідне питання відповіді засвідчили, що дівчаткам найбільше подобаються рухливі ігри з гімнастичними вправами (54,7% опитаних), тоді як хлопчикам – з елементами футболу (76%), потім – відповідно з елементами баскетболу (44,7%) та естафетний біг (39,3%), естафетний біг (40%) та рухливі ігри з біговими вправами (38,7%), з біговими вправами (35,3%) та елементами баскетболу (36%), з елементами футболу (10,7%) та гімнастичними вправами (11,3%). Іншими словами, отримані дані засвідчують існування суттєвих розбіжностей в уподобаннях дівчаток і хлопчиків, що пов’язані з певними видами рухливих ігор.

Водночас 55,3% дівчаток та 42% хлопчиків виявляють бажання займатися фізичними вправами разом, відповідно 32% і 38% – окремо. Разом з тим, під час проведення рухливих ігор у позаурочний час більшість дівчаток і хлопчиків долучають до цього протилежну стать, а саме 82,7% дівчаток та 69,3% хлопчиків, що більшою мірою свідчить про перевагу їх бажання виконувати фізичні вправи разом ніж окремо.

Що стосується оцінювання результатів рухової діяльності третьокласників у процесі фізичного виховання, то тут дівчатка і хлопчики виявляють однакові пріоритети: відповідно 72% та 67,3% найбільш значущим для себе вважають отримання призу чи грамоти, 52,7% та 44% – високого балу, 39,3% та 40% – подяки у щоденник, 14% та 19,3% – усної відзнаки перед класом.

Висновки

1. Анкетне опитування засвідчує високий інтерес третьокласників до занять фізичними вправами: ним відзначається 94% дівчаток та 96% хлопчиків, а основними позаурочними формами використання цих вправ є ранкова гімнастика, самодіяльні заняття з батьками, на перервах між уроками розкладу та у спортивних секціях.

2. Більше половини респондентів (54% дівчаток та 52,7% хлопчиків) висловлюються за необхідність урахування їхніх уподобань щодо фізичних вправ при формуванні змісту відповідних уроків фізичної культури. Найбільше їм подобаються рухливі й спортивні ігри, але після цього пріоритети дівчаток і хлопчиків певною мірою відрізняються. Ураховувати необхідно також побажання учнів щодо виду оцінювання їхніх досягнень на уроках фізичної культури, а найбільш значущими для них є отримання призу (грамоти), високого балу, подяки у щоденник і усної відзнаки перед класом.

3. Дівчатка і хлопчики, які навчаються у третьому класі, відрізняються уподобаннями певним видів рухливих ігор: дівчаткам найбільше подобаються ігри, що містять гімнастичні вправи (54,7%), хлопчикам – з елементами футболу (76%), а також відповідно ігри з елементами баскетболу (44,7%) та естафетний біг (39,3%).

1. Бальсевич В. К. Онтокінезиология человека / Бальсевич В. К. // Теория и практика физической культуры, 2000. – 275 с.
2. Вишнеvский В. А. Здоровьесбережение в школе (педагогические стратегии и технологии) / Вишнеvский В. А. // Теория и практика физической культуры”, 2002. – 270 с.
3. Волков Л. В. Биологические и педагогические основы современных технологий спортивной подготовки детей и молодежи : метод. реком. / Волков В. Л. – Варшава : Академия физической культуры, 2001. – 44 с.
4. Денисова Л. В. Измерения и методы математической статистики в физическом воспитании и спорте : учеб. пособие для вузов / Л. В. Денисова, И. В. Хмельницкая, Л. А. Харченко. – К. : Олимп. л-ра, 2008. – 127 с.
5. Кібальник О. Я. Застосування фітнес-технології для підвищення рухової активності та фізичної підготовленості підлітків : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. і спорту : спец. 24.00.02. “Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / О. Я. Кібальник. – Львів, 2008. – 20 с.
6. Когут І. Вплив умов навчання на показники здоров'я шестирічних першокласників // Теорія і методика фізичного виховання. – 2003. – № 1. – С. 48–52.
7. Круцевич Т. Ю. Управление физическим состоянием подростков в системе физического воспитания : автореф. дис. на соиск. уч. степени доктора наук по физ. восп. и спорту : спец. 24.00.02 “Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / Т. Ю. Круцевич. – К. : НУФВиСУ, 2000. – 44 с.
8. Лазарева В. С. Системное развитие школы : монография / Валентина Сергеевна Лазарева // Теория и практика физической культуры. – 2002. – 300 с.
9. Москаленко Н. В. Фізичне виховання молодших школярів : монографія / Наталія Василівна Москаленко. – Дніпропетровськ : Вид-во “Інновація”, 2007. – 252 с.
10. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Фізична культура. 5–12 класи. – Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2005. – 272 с.
11. Практическая психодиагностика. Методики и тесты : учеб. пособие / [ред.-сост. Д. Я. Райгородский]. – М. : Изд. дом “Бахрах-М”, 2000. – 668 с.

Рецензент: канд. пед. наук, доц. Презлята Г. В.